

Téma: Comitted Literature: The Novels of Ngugi Wa Thiong'O

Autor: Simona Klimková

Oponent: Prof. PhDr. Jaroslav Kušnir, PhD.

1. Uvedená habilitačná práca je náročná na spracovanie, keďže sa sústreďuje na analýzu komplexnosti literárnoestetických, sociálnych a kultúrnych súvislostí zobrazovania skutočnosti v románovej tvorbe uvedeného známeho kenského autora. Náročnosť skúmania takejto problematiky si vyžaduje dôkladné štúdium rozsiahlej autorovej literárnej tvorby, poznanie viacerých literárnovedných, sociologických, ideologických a iných prístupov k literárnemu dielu, ako aj poznanie autorových teoretických prístupov k literatúre a umeniu, čo súčasne naznačuje komplexnosť skúmania uvedenej problematiky. Takáto problematika si súčasne vyznačuje poznanie historického vývinu tak umeleckého zobrazovania africkej skutočnosti, ako aj teoretických prístupov k skúmaniu kenskej kultúrnej identity v koloniálnom a postkoloniálnom období.
2. Napriek tomu že názov habilitačnej práce Simony Klimkovej naznačuje analýzu ideologických a mimoliterárnych aspektov románovej tvorby uvedeného autora, autorka práce okrem uvedeného analyzuje aj viaceré iné súvislosti románovej tvorby uvedeného autora, akými sú predovšetkým spôsoby vyjadrenia keňskej tak koloniálnej a postkoloniálnej kultúrnej identity, spôsobmi literárnoestetického vyjadrenia rezistencie voči koloniálnemu útlaku, literárnoestetickou funkciou kenských mýtov a kresťanstva v skúmaných románoch, ako aj umelecko-estetickou hodnotou literárneho diela. V prvej kapitole autorka práce uvádza Ngugi Wa Thiong'Oa do kontextu tak vývinu africkej literatúry, ako aj do kontextu postkoloniálnych teórií, pričom zdôrazňuje vplyv ideologického a politizujúceho sociálneho prístupu na vývin africkej literárnej tradície. V druhej časti práce Simona Klimková zužuje svoj záber na skúmanie vplyvov rozličných postkoloniálnych a sociokultúrnych teórií na ideovo-estetickú hodnotu Ngugi Wa Thiong'O-vej literárnej tvorby, na čo logicky a systematicky nadväzuje 3. časť práce, v ktorej autorka analyzuje predovšetkým tematické, ideologické, filozoficko-estetické a lingvistické spôsoby zobrazenia odporu voči koloniálnemu útlaku Kene, pričom poukazuje na oslabovanie literárnoestetickéj hodnoty diela prostredníctvom zdôrazňovania ideologických a politických súvislostí v skúmaných románoch. Táto štruktúra práce tak logicky podáva syntézu vývinu nielen autorovej románovej tvorby, ale aj filozoficko-estetických, autobiografických, kultúrnych, politických, religiózných lingvistických a iných vplyvov na formovanie autorovej poetiky textu. V práci sa prejavuje nielen autorkina znalosť autorovej literárnej tvorby, ale aj poznania mimoliterárneho a literárnovedného kontextu formovania poetiky textu tohto autora, čo vyjadruje autorkinu schopnosť nezávislého a kritického myslenia. Tá

sa prejavuje už v prvej kapitole práce, v ktorej sa autorka snaží poukázať tak na rozdiel medzi ideologickou a umelecko-estetickou hodnotou literárneho diela, ako aj na vplyv viacerých literárnovedných, sociologických a kulturologických teórií ovplyvňujúcich tvorbu viacerých afrických autorov v angličtine (predovšetkým postkoloniálne teórie ovplyvnené marxizmom), čo autorka rozvíja v druhej časti práce pri analýze tak marxistických, ako aj afrických a kresťanských vplyvov na románovú tvorbu skúmaného autora a čo uzatvára presvedčivou analýzou vybranej románovej tvorby autora. Práve táto tretia časť práce predstavuje najdôležitejšiu časť práce, v ktorej autorka poukazuje na komplexnosť vývinu autorskej poetiky Ngugi Wa Thiong’Oa od dominancie ideologickej a politickej poetiky k formálne komplexnejšej a esteticky presvedčivejšej poetike textu. Napriek názvu práce autorka podáva komplexnejšiu analýzu viacerých kultúrno-estetických a ideologických súvislostí formovania tak autorskej poetiky textu, ako aj spôsobov zobrazovania africkej kultúrnej identity, pričom sa sústreďuje predovšetkým na

- 1) spôsoby vyjadrenia rezistencie voči koloniálnemu útlaku, a to predovšetkým prostredníctvom analýzy zobrazenia histórie, využívania orálnej tradície keňského obyvateľstva, ako aj spôsobmi využívania jazyka lokálnych keňských kultúr v literárnom diele
- 2) na spôsoby umeleckého zobrazenia africkej histórie v koloniálnom a postkoloniálnom období
- 3) na rozdiel medzi autorovým dôrazom na ideologické a politické aspekty textu v autorovej skoršej tvorbe a na esteticko-formálne aspekty textu v jeho neskoršej tvorbe.

Tieto autorkine analýzy presvedčivo poukazujú na umelecko-estetickú kvalitu autorových neskorších románov, akými sú predovšetkým *Devil on the Cross* and *The Wizzard of the Crow* a presvedčivo analyzujú postupný autorov odklon od ideologického a politizujúceho prístupu k literatúre, pričom súčasne dokazujú spôsob formovania umeleckej, nielen politickej rezistencie autorovej prozaickej tvorby. Na druhej strane je potrebné poukázať na viacero aspektov práce, ktoré by si vyžadovali systematickejšiu analýzu, napríklad v prvej kapitole práce by sa vyžadovalo jasnejšie vymedzenie autorkinho chápania rozdielov medzi ideológiou a politikou, politickým románom a politickým prístupom k literárnemu textu, keďže v úvodných častiach kapitoly sa autorka sústreďuje viac na ideológiu v súvislosti s marxistickým myslením(1.1.) pričom v ďalších častiach práce prechádza skôr do analýzy politického románu (1.2-1.3). Podobne by sa vyžadovala komplexnejšia literárna analýza textu v poslednej časti práce, v ktorej sa autorka sústreďuje viac na zobrazenie typológie postáv aj deja v skúmaných románoch. K väčšej presvedčivosti práce by mohlo prispieť aj dôslednejšie využívanie teórií uvedených v úvode práce (marxizmus, S. Hall, F. Fanon a iní) pri analýze skúmaných románov. V tejto súvislosti autorkino využívanie sekundárnej literatúry svedčí o jej znalosti skúmanej problematiky, avšak na druhej strane oslabuje autorkin vlastný interpretačný prínos, a to predovšetkým v 3. kapitole práce. Podobne je možné polemizovať s viacerými autorkinými tvrdeniami, akými sú napr. tvrdenie, že „...the social, political and economic pressure of (post)colonial societies and the challenges faced by communities in the defining moments of their nationhood inevitably lead to the fact that postcolonial literature has always been engaged in public discourse and thus can be classified as political“ (s. 43), čo nedokazuje myšlienku o nevyhnutnej politickosti postkoloniálnej literatúry, ak sa

zaoberá verejnými záležitosťami. K presvedčivosti autorkinej analýzy by prispela aj dôslednejšia analýza napr. paródie, irónie a satiry ako spôsobov vyjadrenia kritiky a rezistencie prostredníctvom využívania týchto prostriedkov (napr. s. 183).

3. Autorkina práca predstavuje dôležitý prínos k skúmaniu tak autorovej literárnej tvorby, ako aj využitia postkoloniálnych teórií k skúmaniu literatúry, pričom je potrebné oceniť originalnosť autorkinej témy, keďže je to na Slovensku prvá systematická práca zaoberajúca sa literárnou tvorbou nielen uvedeného autora, ale aj africkou literatúrou. Napriek niektorým kritickým výhradám autorka presvedčivo poukazuje na formovanie umelecko-estetického formovania poetiky skúmaného autora a na jej funkciu pri zobrazení keňskej kultúrnej identity a histórie.

4. Jazyk práce je na veľmi dobrej tak formálno-štylistickej, aj ako akademickej úrovni a zodpovedá požiadavkám kladených na takýto typ práce. Štruktúra práce vyjadruje logickú nadväznosť skúmanej problematiky.

5. Vzhľadom k uvedenému po úspešnej obhajobe navrhujem udeliť vedecko-pedagogický titul „docent“.

Prešov, 23.4. 2020

Prof. PhDr. Jaroslav Kušnir, PhD.